I.

IGELSTRÖM, Harald (Bengtsson), Rootsi riigiametnik, sünd. 4. IX 1604 Rootsis, aadeldati 1645, oli ratsaväeooberst ja a-st 1650 Liivimaa kindralkubermangu kammerassistentnõunik; surn. (maetud 19. XII) 1678 Riias. — I-i tegelikul juhtimisel teostati Liivimaal 1638—41 uus üldine maaderevisjon, kusjuures adramaa aluseks võeti talupoegade poolt mõisadele tehtavad teopäevad (arvates 6 rakkepäeva 1 adramaa kohta). Niisuguse hindeviisiga saadi maksude ja koormiste määramiseks küll endisest parem, ent mitte vigadèta alus. Mõisus, kus tarvitati rohkem talupoegade tööjõudu ja nõuti vähem makse, tundus hinne liiga kõrgena, mistõttu 1638.—41. a. revisjoni ja ka I-i enda tegevuse vastu tõsteti varakult kaebusi. Liivimaa kameraalasjus avaldas ta hiljeminigi mõningat mõju siinsete olude kujunemisele üksikute Karl XI (vt. ka *Suppl.*) hooldamisvalitsuse poolt kokkukutsutud komisjonide kogenud liikmena.

G. Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor IV (1928); J. Vasar, Die grosse livländische Güterreduktion I (1931). *J. V.*

IGNATI JAAK, vt. JAAK.

* **IGNATIUS, Michael (Michel),** vennastekoguduse tegelane, üks varasemaid eesti kirjamehi XVIII s., sünd. 25. IX 1713 vkj. köstri pojana Tartus. Ta esivanemad põlvnevad Tartu-Maarja khk. Raadi v. Arukülast. Arvatavasti oli ta vanaisa Ignatsi Andres juba Rootsi ajal Tartu eesti koguduse vöörmündriks. Ta isa Peter Ignatz (sünd. umb. 1677 Arukülas Ignatsi talus) sai Rootsi aja lõpul sama koguduse köstri abiliseks koolitöös ja Vene valitsuse alguses Tartu-Narva-Pihkva ülemkomandandi K. A. Narõškin'i ukaasiga 31. XII 1710 vkj. Tartu eesti koguduse köstriks ja kihelkonnakoolmeistriks, mis ameteis ta püsis enda surmani 1731. Tema (Peter) on jäänud elulõpuni Ignatz'iks, kuna ta poja Michaeli nimi muutus juba enne isa surma Ignatius'eks. Need suguvõsa päritolu ja perekonnanime saamise andmed teevad küsitavaks Tartu Ignatius'te oletatud suguluse Kambja köstri ja koolmeistri Ignati Jaaguga (vt. ka *Suppl.*) ja ta järglaste Ignatius'tega, sest viimased põlvnevad Kambja khk. Palupera mõisale kuulunud Kavandu külast, arvatavasti pärustalupojast Ignatist. Nähtavasti on kumbki perekonnanimi tuletatud iseseisvalt sel ajal sageli esinevast Ignats'i, resp. Ignat'i isiku- ja talunimest. — Michael (ristitud Michel) I. sai juba 1728. a. 15-aastase poisina Tartu eesti koguduse abikoolmeistriks ja pärast isa surma (1731) sama koguduse köstriks ning täitis ka koolmeistri ülesandeid. Neis ameteis püsis ta enda surmani 19. IV 1777 vkj. (M. Lipu järgi I. on sünd. 14. VIII 1710 vkj. ja surn. 16. IV 1776 vkj., mis ei ole aga kokkukõlas kirikuraamatute andmetega.) Michael I. on olnud XVIII s. silmapaistvamaid ja haritumaid eestlasi; eriti on ta agaralt juhtinud Tartu eestlaste usu- ja vaimuelu. Ta on innukalt kaasa töötanud ka vennastekoguduses selle algusest peale Tartus. Usulisi mõjustusi on ta saanud paljudelt selleaegseilt herrnhuutlasilt ja nende pooldajailt, nagu Kambja pastorilt A. Sutor'ilt (vt.), Kriimani mõisaomanikult K. G. v. Gavel'ilt, Tallinna herrnhuutlasilt ja kõige rohkem vahest Urvaste pastorilt Joh. Chr. Quandt'ilt (vt. *Suppl.*), kelle eeskujul ta on arvatavasti alustanud ka oma kirjanduslikku tegevust. Ta korraldas 1739. a. alates salajasi palvetunde oma majas, mida külastati arvukalt. See viis aga I-e peatselt vastuolusse Tartu rae ja pastoritega, nii et 1742. a. keelati temal ametist vallandamise ähvardusega osavõtt vennastekoguduse tegevusest. Sellest hoolimata püüdis I. palvetundide jaoks saavutada koguni ametlikku luba, leides selleks toetust paljude Tartu kodanikkude poolt. Peamiselt nende konfliktide pärast hakati uurima ka eesti koguduse pastor O. H. Fuhrlohn'i tegevust, mille tagajärjel pastorit ähvardas ametist vallandamine. Samal ajal selgus ühtlasi I-e püüe herrnhuutlikku õpetust levitada isegi kirikus peetavate jutluste kaudu. Vennastekoguduse tegevuse ametlik lõpetamine keisrinna Jelizaveta (vt. *Suppl.*) 16. IV 1743 vkj. antud käskkirjas viis I-e ühes teiste Tartu eestlastega lühikeseks ajaks vangi. Hiljemini jätkati ikkagi salajasi kooskäimisi, kus I. on olnud teistele eestlastele suurimaks autoriteediks ja nõuandjaks usulisis küsimusis. Eraelus on I. harrastanud agaralt aiandustki, kuni tema asutatud kolm aeda võõrandati Tartu linna

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 98